ACTA UNIVERSITATIS LODZIENSIS
FOLIA OECONOMICA 207, 2007

*Agnieszka Wasiak**

FINANSOWE DETERMINANTY ROZWOJU ŁĘCZYCY

1. WSTĘP

Łęczyca wchodzi w skład województwa łódzkiego, a rejon łęczycki jest rolniczym zapleczem rejonu łódzkiego. Od stycznia 1999 r. Łęczyca jest ponownie siedzibą władz powiatowych. Podpisana w lutym 1999 r. umowa o współpracy miast „bliźniaczych" z francuskim miastem Rillieux-la Pape, wchodzącym w skład aglomeracji lyońskiej, otworzyła nowe możliwości współpracy z jednym z miast Unii Europejskiej.

Jednym z atrybutów niezależności gminy jest samodzielna do pewnego stopnia gospodarka finansowa, przez którą należy rozumieć wszystkie czynności związane z gromadzeniem i wydatkowaniem środków pieniężnych[1].

Podstawą samodzielności gminy w zakresie prowadzenia gospodarki finansowej jest budżet gminy[2]. Budżet jest opracowywany, uchwalany i wykonywany w sposób przewidziany prawem i przy respektowaniu określonych nakazów prawnych w postaci zasady jawności i przejrzystości (szczegółowości), zasady zupełności, jedności formalnej i materialnej (niefunduszowania) budżetu oraz równowagi budżetowej[3]. Jest on podstawowym planem finansowym dla tego podmiotu, o czym przesądzają głównie jego zakres podmiotowy i przedmiotowy, forma, w jakiej jest uchwalany, wyłączna właściwość

* Mgr, doktorant, Katedra Polityki Ekonomicznej, Wydział Ekonomiczno-Socjologiczny, Uniwersytet Łódzki.

[1] K. Piotrowska-Marczak, *Problemy samodzielności finansowej samorządów lokalnych w świetle reformy*, [w:] S. Dolata (red.), *Funkcjonowanie samorządu terytorialnego – doświadczenia i perspektywy*, Uniwersytet Opolski, t. 2, Opole 1998, s. 38.

[2] D. Zrębiec, *Komunalna gospodarka finansowa*, [w:] H. Zięba-Załucka (red.), *Samorząd terytorialny Rzeczypospolitej Polskiej po reformie ustrojowej (wybrane zagadnienia)*, Wydawnictwo Oświatowe FOSZE, Rzeszów 1999, s. 72.

[3] M. Bell, J. Leithe, *Budżet gminy*, Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej, Warszawa 1993, s. 9.

organu stanowiącego do jego uchwalenia, a także fakt, że organ ten nie posiada kompetencji do uchwalenia jakiegokolwiek innego planu finansowego, który mógłby być podstawą do prowadzenia gospodarki finansowej[4].

Jest on zatwierdzony w formie uchwały budżetowej na rok budżetowy. Uchwała ta jest podstawą gospodarki finansowej jednostki. Może ona również określić limity wydatków na wieloletnie programy inwestycyjne[5].

Celem opracowania jest analiza finansowych determinantów rozwoju Łęczycy jako jednostki samorządowej prowadzącej względnie autonomiczną gospodarkę finansową.

2. WIZERUNEK GOSPODARCZY ŁĘCZYCY

Profil gospodarczy firm znajdujących się na terenie Łęczycy ma dość zróżnicowany charakter. Dominują tu firmy związane z rolnictwem i sadownictwem, a więc przetwórstwo owoców i warzyw oraz usługi związane z rolnictwem. Ponadto mamy do czynienia z przedsiębiorstwami przemysłu metalowego, włókienniczego, firmami zajmującymi się transportem i spedycją, bankami i przedsiębiorstwami użyteczności publicznej (kanalizacja, wodociągi i opieka zdrowotna).

W Łęczycy obserwuje się w ostatnich latach przyrost liczby podmiotów gospodarczych. Największy przyrost podmiotów można zaobserwować w zakresie budownictwa, a także w transporcie i handlu, a niewielki w sferze produkcyjnej. Świadczy to o dywersyfikacji struktury gospodarki, w której dominują podmioty handlowe. Na 31 marca 2004 r. zarejestrowanych w Łęczycy było 670 podmiotów gospodarczych.

Głównymi pracodawcami w sferze produkcyjno-usługowej są: Łęczyckie Zakłady Przemysłu Wełnianego „Watina" (SA), Łęczyckie Zakłady Górnicze SA, „Hurtap" SA, „Aronia" SA.

Łęczyckie Zakłady Przemysłu Wełnianego „Watina" SA są przedsiębiorstwem działającym w Łęczycy od 1971 r. Nowe technologie oraz sukcesywnie odnawiany park maszynowy pozwalają osiągać produkt o wysokiej jakości, który zadowala nawet najbardziej wymagających klientów. W chwili obecnej „Watina" oferuje dużą gamę wyrobów i usług, lecz jej kondycja finansowa

[4] J. Glumińska-Pawlic, K. Sawicka, *Budżet jednostki samorządu terytorialnego*, Zachodnie Centrum Organizacji, Zielona Góra 2002, s. 19–20.

[5] E. Hellich, *Rachunkowość jednostek samorządowych*, Difin, Warszawa 2000, s. 30.

nie jest najlepsza. Główną gałęzią produkcji jest watolina, geowłóknina, ścierki i koce przemysłowe oraz inne materiały techniczne.

Łęczyckie Zakłady Górnicze SA (ŁZG SA) to spółka powstała na bazie kopalni rudy żelaza. Po zaprzestaniu wydobycia ŁZG SA zajęły się produkcją urządzeń dla górnictwa, m. in.: systemów sortujących, przesiewaczy, urządzeń ważących i konstrukcji stalowych. W ciągu ostatnich lat spółka borykała się z dużymi problemami finansowymi, lecz w 2000 r. pozyskała poważnego inwestora strategicznego, chcącego doprowadzić do rozkwitu firmy.

Hurtownia Farmaceutyczna „Hurtap" SA istnieje w Łęczycy od 1992 r. Obecnie zatrudnia ok. 200 pracowników w tym pięciu magistrów farmacji oraz w większości osoby z wykształceniem medycznym. Hurtownia współpracuje z wszystkimi producentami i dystrybutorami leków, działającymi na rynku polskim. Dysponując pełną ofertą leków, materiałów opatrunkowych oraz środków służących do pielęgnacji zdrowia, zaopatruje dziś ponad 600 aptek w centralnej Polsce.

„Aronia" SA – firma „córka" niemieckiego koncernu ECKES GRANINI, jest to nowoczesny zakład produkujący soki, nektary i napoje owocowe pod markami: Clippo, Owocowy Tygrysek, Hohes C, Granini. Firma ta jest jednym z największych i najbardziej dynamicznie rozwijającym się przedsiębiorstwem regionu łódzkiego.

Wymieniając głównych pracodawców w Łęczycy nie można pominąć takich zakładów jak:

– „Agriko" SA – producent soków owocowo-warzywnych,
– „Gold-Hellen" specjalistyczne usługi transportowe o zasięgu krajowym,
– „Koudijs Pasze" sp. z o.o. produkcja pasz i koncentratów dla drobiu i trzody chlewnej,
– Państwowy Ośrodek Maszynowy – naprawa i produkcja maszyn i urządzeń rolniczych, konstrukcji stalowych, ogrodzeń i rusztowań,
– Poczta Polska,
– Powszechna Spółdzielnia Spożywców „Mazur" – handel o zasięgu regionalnym,
– Przedsiębiorstwo „Miratrans" – firma transportowa,
– Przedsiębiorstwo „Agrotex" – firma transportowa,
– Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej,
– Spółdzielnia Inwalidów „Tęcza" – zakład pracy chronionej.

Na terenie miasta funkcjonują:

– Bank PKO BP SA,
– Bank Spółdzielczy Ziemi Łęczyckiej,
– Bank PKO SA

3. BUDŻET ŁĘCZYCY

Łęczyca samodzielnie prowadzi gospodarkę finansową na podstawie budżetu. Budżet jest uchwalany w formie uchwały budżetowej na rok budżetowy. Przygotowanie projektu uchwały budżetowej wraz z objaśnieniami, a także inicjatywa w sprawie zmiany tej uchwały należą do wyłącznej kompetencji burmistrza Łęczycy.

Bez zgody burmistrza Rada nie może w projekcie budżetu miasta dokonywać zmian powodujących zwiększenie wydatków nie znajdujących pokrycia w planowanych dochodach lub zwiększenie planowanych dochodów bez jednoczesnego ustanowienia tych dochodów.

Projekt budżetu wraz z informacją o stanie mienia komunalnego i objaśnieniami burmistrz przedkłada Radzie najpóźniej do 15 listopada roku poprzedzającego rok budżetowy i przesyła projekt do zaopiniowania regionalnej izbie obrachunkowej. Budżet jest uchwalany do końca roku poprzedzającego rok budżetowy, nie później jednak niż do 31 marca roku budżetowego. W uchwale budżetowej określa się źródła pokrycia niedoboru budżetu, jeżeli planowane wydatki budżetu przewyższają planowane dochody.

W przypadku nieuchwalenia budżetu w terminie do 31 marca roku budżetowego, regionalna izba obrachunkowa ustala budżet miasta najpóźniej do końca kwietnia roku budżetowego. Do dnia ustalenia budżetu przez regionalną izbę obrachunkową, podstawą gospodarki budżetowej jest projekt budżetu, o czym wcześniej wspomniano[6].

Gospodarka finansowa jest jawna. Burmistrz niezwłocznie ogłasza uchwałę budżetową i sprawozdanie z jej wykonania w trybie przewidzianym dla przepisów gminnych. Sprawozdanie z działalności finansowej podlega sprawdzeniu przez Komisję Rewizyjną, przed udzieleniem burmistrzowi absolutorium.

Dochodami Łęczycy są:

1) podatki, opłaty i inne wpływy określone w odrębnych ustawach jako dochody miasta,

2) dochody z majątku miasta,

3) subwencja ogólna z budżetu państwa,

oraz:

4) dotacje celowe na realizację zadań zleconych oraz na dofinansowanie zadań własnych,

5) wpływy z samoopodatkowania mieszkańców,

6) spadki, zapisy, darowizny,

7) inne dochody.

Zestawienie dochodów budżetu Łęczycy z wyszczególnieniem głównych źródeł ich powstania w latach 1999–2003 zawiera tab. 1.

---

[6] Ustawa z 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity, DzU 2001, nr 142, poz. 1591 z późn. zm.).

Tabela 1

Dochody budżetu Łęczycy w latach 1999–2003 (w zł)

Treść	1999	2000	2001	2002	2003
Dochody z podatków	2 651 507	2 917 653	3 039 028	4 175 011	3 920 945
Dochody z opłat	768 067	901 982	844 316	843 817	751 984
Udziały w podatkach	2 942 097	3 504 332	3 687 348	3 474 446	3 405 930
Subwencje	4 561 392	4 970 992	4 738 480	5 906 810	5 871 405
Dotacje	3 701 014	3 692 883	4 227 592	3 263 289	3 143 050
Dochody z majątku gminy	1 711 820	1 619 103	1 099 115	1 880 787	4 579 741
Pozostałe dochody	313 197	555 367	645 985	677 109	738 856
Ogółem	16 649 094	18 162 312	18 281 864	20 221 269	22 411 911

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań z wykonania budżetu Łęczycy.

Pokazane w tab. 1 dane dotyczące źródeł dochodów budżetu Łęczycy dowodzą znacznego udziału dochodów z podatków w całym badanym okresie oraz znaczącego udziału subwencji w budżecie miasta. Ponadto z przedstawionych danych wynika, że dochody z podatków oraz udziały w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa są podstawą budżetu Łęczycy. Taka sytuacja dochodowa pozwala władzom miasta na względną samodzielność decyzyjną, gdyż w praktyce o samodzielności gmin decyduje ich samodzielność finansowa.

Tabela 2

Udział dochodów własnych z tytułu podatków i opłat lokalnych w Łęczycy, w dochodach ogółem, w latach 1999–2003 (w %)

Wyszczególnienie	1999	2000	2001	2002	2003
Dochody z podatków:	15,92	16,00	16,6	20,64	17,49
– podatek od nieruchomości	11,46	12,23	13,4	16,44	15,38
– podatek od środków transportowych	2,30	2,02	1,78	1,88	1,91
– podatek od psów	0,02	0,03	0,04	0,07	0,08
– podatek rolny	0,22	0,11	0,10	0,12	0,14
– podatek od spadków i darowizn	0,38	0,30	0,17	0,40	0,15
– podatek – karta podatkowa	1,54	1,34	1,11	0,86	0,65
Dochody z opłat:	4,61	4,96	4,61	4,17	3,35
– opłata targowa	1,66	1,74	2,03	2,35	1,88
– opłata skarbowa	2,95	3,22	2,58	1,50	1,36
Dochody z majątku gminy:	10,28	8,91	6,01	9,30	20,43
– sprzedaż mienia	8,89	7,63	4,92	8,64	16,30
– dzierżawa	0,17	0,28	0,22	0,24	0,80
– wieczyste użytkowanie	1,21	0,99	0,86	0,42	0,31
Pozostałe dochody	1,88	3,06	3,53	3,34	3,29
Ogółem	63,49	62,82	57,96	61,95	71,88

Źródło: jak do tab. 1.

W tab. 2 przedstawiono dochody własne z tytułu podatków i opłat lokalnych w Łęczycy w latach 1999–2003. Głównym źródłem wpływów podatkowych w budżecie Łęczycy jest podatek od nieruchomości. Jego udział w dochodach ogółem wzrósł z 11,5%, w 1999 r., do 13,4%, w roku 2001 r. W 2002 r. jego udział zwiększył się do 16,44%, a w 2003 r. zmalał do 15,38%, co świadczy o niestabilnej tendencji jego udziału w dochodach ogółem. Jak widać z przedstawionych danych w tab. 2 podatek od nieruchomości stanowi trzon dochodów własnych Łęczycy.

Wpływy z podatku od środków transportowych ulegają obniżeniu: i tak w 1999 r. wynosiły 2,3% wpływów ogółem, w 2000 r. – 2,02%, natomiast w 2001 r. spadły do 1,78%. Jest to spowodowane wysokimi stawkami podatkowymi, uchwalonymi przez Radę Miasta Łęczycy, co spowodowało wyrejestrowanie i przeniesienie na teren innych gmin płatników tego podatku.

Kwoty z podatku za posiadanie psa stanowią niewielki ułamek dochodów miasta. Jest to spowodowane brakiem odpowiednich uregulowań prawnych co do zasad jego egzekwowania.

Dochody z majątku gminy są to dochody z dzierżawy gruntów oraz budynków komunalnych, kwoty uzyskane ze sprzedaży gminnej substancji majątkowej, wpływy z tytułu wieczystego użytkowania gruntów oraz czynsze. Od 1999 r. nastąpił znaczny spadek udziału dochodów z majątku gminy z 8,89 do 4,92% w roku 2001, czyli prawie o połowę, spowodowany głównie mniejszymi wpływami ze sprzedaży mienia.

Tabela 3

Dochody z udziałów w podatkach państwowych w Łęczycy w latach 1999–2003

Wyszczególnienie	1999		2000		2001		2002		2003	
	zł	%	zł	%	zł	%	zł	%	zł	%
Udziały budżetu państwa w podatkach	2 942 097	100,0	3 504 332	100,0	3 687 348	100,0	347 446	100,0	3 405 930	100,0
Podatek dochodowy od osób fizycznych	2 821 970	96,0	3 333 912	95,0	3 445 201	93,0	3 031 835	95,5	3 212 269	94,3
Podatek dochodowy od osób prawnych	120 127	4,0	174 120	5,0	242 147	7,0	442 611	4,5	193 661	5,7

Źródło: jak do tab. 1.

Na uwagę zasługuje wzrost udziału dochodu z majątku gminy w 2002 r. o ponad 3 pkt proc., a w 2003 r. dochody z majątku gminy stanowiły główne źródło wpływów dochodowych i ich udział w dochodach własnych wynosił ponad 20%. Główną przyczyną był wzrost ilości sprzedanych mieszkań komunalnych.

W tab. 3 przedstawiono dochody z udziałów w podatkach państwowych w latach 1999–2003.

Następnym znaczącym źródłem dochodów budżetu Łęczycy są udziały w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa. Od 1999 r. wpływy z podatku dochodowego w dochodach ogółem wzrosły prawie o 3 pkt proc. Główną pozycją w strukturze dochodów z tego tytułu jest podatek od osób fizycznych, którego udział wynosi ok. 95%.

Tab. 4 przedstawia dochody ogółem w Łęczycy na jednego mieszkańca.

Tabela 4

Dochód na jednego mieszkańca w Łęczycy w latach 1999–2003
(w zł)

Rok	Liczba mieszkańców	Dochód	
		ogółem	na jednego mieszkańca
1999	16 531	16 649 094	1 007,14
2000	16 505	18 162 312	1 100,41
2001	16 468	18 281 864	1 171,02
2002	16 073	20 221 269	1 258,09
2003	15 998	22 411 911	1 400,92

Źródło: jak do tab. 1.

Z przedstawionych danych wynika, że następuje wzrost realnego dochodu budżetu miasta w przeliczeniu na jednego mieszkańca. Jest to spowodowane wzrostem dochodów budżetu, a także nieznacznym spadkiem liczby mieszkańców. Przy wzrastającej liczbie mieszkańców lub pozostającej na tym samym poziomie wskaźnik byłby dużo niższy. Ogółem dochód na jednego mieszkańca w 1999 r. wynosił 1007,14 zł, a w 2003 wyniósł 1400,92 zł. Jest on niższy w stosunku do średniej krajowej, która wynosi ok. 2400 dla gmin nie należących do wiejskich. Wiąże się to z obserwowanym procesem migracyjnym ludności miejskiej, co w konsekwencji prowadzi do przenoszenia się płatników podatków lokalnych oraz podatku dochodowego do innych miejscowości.

Wydatki budżetowe klasyfikowane mogą być według rodzajów, z wyszczególnieniem wydatków bieżących i inwestycyjnych oraz według działów klasyfikacji budżetowej gmin.

Tabela 5

Zestawienie wydatków budżetu Łęczycy w latach 1999–2003

Wyszczególnienie	1999		2000		2001		2002		2003	
	zł	%	zł	%	zł	%	zł	%	zł	%
Wydatki ogółem	16 417 786	100,0	17 205 073	100,0	19 421 032	100,0	21 922 340	100,0	21 270 910	100,0
Wydatki bieżące	13 658 080	83,0	15 811 992	92,0	16 788 017	86,0	19 970 328	91,10	18 174 233	85,44
Wydatki inwestycyjne	2 759 706	17,0	1 393 081	8,0	2 633 015	14,0	1 952 012	8,90	2 883 954	14,56

Źródło: jak do tab. 1.

Wydatki budżetu miasta ogółem wzrosły z 16 417 786, w 1999 r., do 21 058 187 w roku 2003. Analiza proporcji wydatków bieżących i inwestycyjnych wskazuje na pojawienie się tendencji spadku udziału inwestycji w wydatkach ogółem.

Najwyższy udział wydatków inwestycyjnych miał miejsce w 1999 r. Wysoki udział wydatków bieżących w wydatkach ogółem związany jest z obsługą zadłużenia od kredytów zaciąganych w poprzednich latach.

W 2002 r. drastycznie zmalał udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem z 14%, w 2001 r., do 8,9%. Jednak już w 2003 r. można zaobserwować znaczący wzrost udziału wydatków inwestycyjnych do 14,5%, co jest pozytywnym zjawiskiem.

Tabela 6

Udział wydatków bieżących w Łęczycy w wydatkach ogółem w latach 1999–2003 (w %)

Wyszczególnienie	1999	2000	2001	2002	2003
Transport	–	1,43	1,08	0,38	0,56
Gospodarka komunalna	9,53	6,45	6,25	11,67	5,25
Gospodarka mieszkaniowa	1,46	2,24	1,02	5,43	15,06
Oświata i wychowanie	37,37	38,3	44,15	31,32	26,98
Kultura i sztuka	6,5	6,71	5,99	4,52	8,26
Ochrona zdrowia	0,63	0,16	0,70	0,83	0,73
Opieka społeczna	24,4	26,3	24,42	26,96	19,34
Kultura fizyczna	2,87	2,48	1,97	0,91	1,34
Pozostała działalność (wydatki)	2,32	0,1	0,14	3,17	5,28
Administracja samorządowa i państwowa	14,7	15,8	14,13	13,76	16,14
Bezpieczeństwo publiczne	–	0,02	0,03	0,84	0,85
Urzędy naczelnych organów władzy	0,22	0,01	0,12	0,21	0,21
Ogółem:	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Źródło: jak do tab. 1.

Wydatki gmin klasyfikowane są w działach sprawozdawczości budżetowej. Zestawienie wydatków bieżących w latach 1999–2003 według klasyfikacji działowej budżetu Łęczycy przedstawiono tab. 6.

Z tab. 6 wynika, że obszary, w których lokowano najwięcej środków na potrzeby bieżące to oświata, opieka społeczna, administracja samorządowa i państwowa. W strukturze wydatków bieżących do 2001 r. pozycję priorytetową zajmował dział „oświata", w którym wydatki systematycznie wzrastały (44,15%). Od 2002 r. ich udział jednak zmalał do 26,98% w 2003 r. Sytuacja taka może być związana z procesem migracyjnym oraz spadkiem liczby dzieci i młodzieży w mieście. Należy podkreślić, że źródłem finansowania potrzeb w tym dziale była nie tylko subwencja oświatowa, ale również środki własne.

Na drugim miejscu lokują się wydatki w dziale „opieka społeczna", które finansowane są również z dotacji na zadania zlecone, posiadały one uprzywilejowany charakter, chociaż nieobligatoryjny do 2003 r. Następne miejsce zajmuje administracja samorządowa i państwowa, w której główną pozycję stanowią wynagrodzenia (2003 r. – 16,14%).

Dość wysoki poziom obserwujemy w wydatkach bieżących działu „gospodarka mieszkaniowa" co może być dowodem przywiązywania wagi do kwestii infrastruktury. Wydatki w tym dziale związane są również ze spłatą odsetek od kredytów inwestycyjnych.

W dziale Gospodarka Mieszkaniowa w 2003 r. znacznie wzrosły wydatki do kwoty 3 205 122 zł. Środki te zostały przeznaczone na następujące zadania:

– podwyższenie kapitału w Towarzystwie Budownictwa Społecznego,

– wymianę okien w budynkach komunalnych oraz na wydatki bieżące związane z utrzymaniem i konserwacją zasobów komunalnych.

W zakresie zadań inwestycyjnych w 2003 r. wykonano:

– budowę drogi dojazdowej do ul. Lotniczej – 1 220 313,00 zł,

– modernizację dróg miejskich – 39 033,00 zł,

– budowę chodnika przy Szkole Podstawowej nr 4 – 23 282,00 zł,

– budowę skwerku koło Zamku – 35 836,00 zł,

W zakresie zadań bieżących środki finansowe przeznaczono na:

– wynagrodzenie i pochodne od wynagrodzeń pracowników robót publicznych – 48 242,00 zł,

– pozostałe wydatki: drobne naprawy ulic, zakup sprzętu i materiałów do naprawy ulic i chodników – 28 871,00 zł,

Jak wynika z tab. 6 w strukturze wydatków do 16% w 2003 r. wzrósł udział wydatków na administrację, co jest bardzo niekorzystnym zjawiskiem. W porównaniu do 1999 r. udział wzrósł o ponad 1,44 pkt proc.

Wykorzystując materiały źródłowe z roku 2001 uzyskane w Urzędzie Miejskim dokonano analizy porównawczej Łęczycy z grupą gmin podobnych, zarówno pod względem dochodów, jak i zapotrzebowania na inne wydatki.

Wskaźniki wszystkich dochodów i wydatków zostały przeliczone na 1 mieszkańca. W ten sposób dokonano porównań z grupą gmin podobnych, wszystkimi gminami w powiecie, województwem i krajem.

Tabela 7

Analiza porównawcza wybranych elementów budżetu Łęczycy i innych jednostek terytorialnych w 2001 r. (w % na jednego mieszkańca)

Wskaźnik	Łęczyca	Gminy podobne	Powiat łęczycki	Woj. łódzkie	Polska
Udział dochodów własnych w dochodach ogółem	33	38	28	34	34
Udział lokalnych podatków i opłat w dochodach własnych	67	67	73	58	60
Udział wykorzystania bazy podatkowej	87	87	76	86	88
Udział inwestycji w budżecie gminy	12	17	17	16	18
Wynik jako procent dochodów	–3	–1	–1	–4	–4
Obsługa zadłużenia jako procent dochodów	4,4	1,1	1,6	1,3	1,3

Źródło: jak do tab. 1.

Na podstawie tab. 7 Łęczyca plasuje się na najniższym miejscu (12%), jeśli chodzi o udział inwestycji w budżecie gminy. Jest to niekorzystne zjawisko dla potencjału rozwojowego miasta.

W Łęczycy obsługa zadłużenia jako procent dochodów wynosi 4,4%, a dla porównania w kraju – 1,3%. Obciążenia z tytułu poręczeń i spłat zadłużenia nie mogą przekroczyć 15% dochodów, jak wynika z ustawy o finansach publicznych[7]. Jest to również niekorzystne zjawisko, w porównaniu z pozostałymi badanymi podmiotami.

Wykorzystując materiały źródłowe niestety tylko z roku 2001 uzyskane w Urzędzie Miejskim dokonano analizy porównawczej miasta w zakresie dochodów, jak i zapotrzebowania na inne wydatki. Wskaźniki wszystkich dochodów i wydatków zostały przeliczone na 1 mieszkańca. W ten sposób dokonano trafnych porównań z grupą gmin podobnych, wszystkimi gminami w powiecie, województwie i kraju.

[7] Ustawa z 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych, DzU 2005, nr 249, poz. 210.

Tabela 8 przedstawia dochody budżetu Łęczycy i innych jednostek terytorialnych w roku 2001 w przeliczeniu na 1 mieszkańca.

Tabela 8

Dochody budżetu Łęczycy i innych jednostek terytorialnych w 2001 r.
(w zł na jednego mieszkańca)

Rodzaj dochodów	Łęczyca	Gminy podobne	Powiat łęczycki	Woj. łódzkie	Polska
Dochody ogółem	1 171	1 293	1 117	1 474	1 577
Dochody własne	389	487	317	507	529
Udział w podatku dochodowym od osób fizycznych (PIT)	188	196	98	204	229
Udział w podatku dochodowym od osób prawnych (CIT)	26	10	8	12	18
Dotacje celowe	190	129	162	222	219
Subwencje, w tym:	370	442	510	515	552
– subwencja oświatowa	320	377	357	396	430

Źródło: jak do tab. 1.

W tab. 8 dochody Łęczycy w stosunku do innych porównywanych jednostek terytorialnych są niskie. Wynoszą one 1171 zł. Tak niskie dochody utrudniają i także negatywnie wpływają na rozwój gospodarczy oraz utrudniają procesy inwestycyjne. Podobna sytuacja dotyczy dochodów własnych miasta, które wynoszą 389 zł. W Polsce dla porównania dochód taki wynosi 529 zł. W Łęczycy udział w podatku dochodowym od osób prawnych (CIT) wynosi 26 zł. Są to wpływy z podatku dochodowego (6,71%) od osób prawnych i jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej, mających siedzibę na terenie gminy[8]. Płatnikami w Łęczycy tych podatków są głównie takie firmy, jak: „Hurtap" SA oraz, „Aronia". Natomiast w powiecie łęczyckim dla porównania dochód z tytułu tego podatku wynosi tylko 8 zł, a w woj. łódzkim 12 zł. Niskie subwencje (370 zł) przesądzają też o słabym rozwoju miasta. W całym kraju wynoszą one średnio 552 zł.

W tab. 9 przedstawiono wydatki Łęczycy i innych jednostek terytorialnych według rodzajów w 2001 r. w przeliczeniu na 1 mieszkańca.

[8] Ustawa z 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, DzU 2003, nr 203, poz. 1966.

Tabela 9

Wydatki budżetu Łęczycy i innych jednostek terytorialnych według rodzajów w 2001 r. (w zł na jednego mieszkańca)

Rodzaj wydatków	Łęczyca	Gminy podobne	Powiat łęczycki	Woj. łódzkie	Polska
Wydatki ogółem	1 209	1 323	1 129	1 538	1 648
Wydatki inwestycyjne	139	222	187	235	290
Wydatki bieżące	729	876	740	1 036	1 056
Świadczenia na rzecz osób fizycznych	201	137	147	130	143
Obsługa zadłużenia	52	15	18	19	21
Inne wydatki (np. dotacje do jednostek pozabudżetowych)	139	87	55	138	160
Wynik (nadwyżka lub deficyt)	-38	-30	-12	-64	-71

Źródło: jak do tab. 1.

Jak wynika z tab. 9 wydatki ogółem na jednego mieszkańca były niższe niż w gminach podobnych o ok. 120 zł, niższe niż w województwie łódzkim o ponad 300 zł i niższe niż średnia w kraju o ponad 400 zł. Bardzo niskie są wydatki inwestycyjne (139 zł), co świadczy o słabym rozwoju Łęczycy. W gminach podobnych wydatki inwestycyjne wynosiły 222 zł, a np. w woj. łódzkim 235 zł. Największe były też świadczenia na rzecz osób fizycznych 201 zł. W całym kraju było to 143 zł, a w powiecie łęczyckim 147 zł. Jeśli chodzi o obsługę zadłużenia Łęczyca znacznie przewyższyła porównywane jednostki terytorialne (52 zł). W gminach podobnych było to 15 zł. Wszystkie te czynniki spowalniają rozwój badanego miasta.

Tabela 10 dotyczy wydatków w podziale na działy w 2001 r. Łęczyca także pod tym względem różni się od porównywanych jednostek terytorialnych.

Jak wynika z tab. 10 na jednego mieszkańca w Łęczycy w analizowanym roku wydano w gospodarce komunalnej tylko 99 zł, natomiast w gminach podobnych – 237 zł, w powiecie łęczyckim – 111 zł, w województwie łódzkim – 342 zł, a w Polsce – 350 zł. Łęczyca wydała na jednego mieszkańca 193 zł na administrację samorządową, czyli więcej niż w innych jednostkach porównawczych. Wydatki na inwestycje związane z kulturą, sportem i turystyką wyniosły tylko 1 zł, co znacznie odbiega od innych jednostek. Dużą sumę miasto zainwestowało w gospodarkę mieszkaniową, tj. 67 zł. Natomiast na oświatę i wychowanie Łęczyca wydała tylko 485 zł. W Polsce suma ta wynosi na jednego mieszkańca 668 zł, a w powiecie 551 zł. Tak niskie wydatki na oświatę także mogą świadczyć o słabym rozwoju Łęczycy. W porównaniu do pozostałych jednostek miasto wydało najwięcej na gospodarkę mieszkaniową, w tym inwestycje. Dla rozwoju gospodarczego miasta jest to pozytywnym zjawiskiem.

Tabela 10

Wydatki budżetu Łęczycy i innych jednostek terytorialnych według działów w 2001 r. (w zł na jednego mieszkańca)

Rodzaj wydatków	Łęczyca	Gminy podobne	Powiat łęczycki	Woj. łódzkie	Polska
Gospodarka komunalna, transport i łączność*, w tym:	99	237	111	342	350
– inwestycje	55	125	65	141	182
Gospodarka mieszkaniowa, w tym:	67	33	25	45	61
– inwestycje	61	9	18	20	21
Oświata i wychowanie, w tym:	458	606	551	594	668
– inwestycje	30	66	87	48	54
Zdrowie i opieka społeczna, w tym:	249	163	160	211	209
– inwestycje	1	2	0	4	7
Kultura, sport i turystyka, w tym:	78	75	51	69	80
– inwestycje	1	16	15	10	18
Administracja samorządowa, w tym:	193	178	185	160	165
– inwestycje	4	4	2	6	6

* Wydatki bieżące i inwestycyjne razem.

Uwaga: nie uwzględniono inwestycji finansowych z funduszy celowych (np. z gminnych funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej).

Źródło: jak do tab. 1.

4. PERSPEKTYWY ROZWOJU GOSPODARCZEGO ŁĘCZYCY

Podstawą rozwoju gospodarczego Łęczycy jest wykorzystywanie potencjału ekonomicznego regionu. Okolice miasta od dawna znane były z bardzo dobrych gleb oraz wysoko rozwiniętego rolnictwa[9]. Ta tradycja przetrwała do dziś. Tutaj zaopatrują się w warzywa i owoce kupcy z aglomeracji łódzkiej. Ponadto te same artykuły i ziemniaki stanowią podstawę eksportu produktów rolnych do krajów dawnego Związku Radzieckiego. Bliskość źródeł zaopatrzenia w towar uzupełniają dobre połączenia komunikacyjne ułatwiające wymianę handlową. Wszystkie te czynniki dają możliwość stworzenia w Łęczycy zintegrowanego handlu rolnego.

Można zainwestować w budowę hali targowej z zapleczem magazynowym i socjalnym. Potrzebne są również nowe parkingi i miejsca obsługi klienta.

[9] B. Solarski, *Historia i współczesność Łęczycy*, Towarzystwo Miłośników Ziemi Łęczyckiej, Płock 1987, s. 18.

Dużą szansę powodzenia ma również przetwórstwo owoców i warzyw. Za rozwojem przetwórstwa w Łęczycy przemawiają nie tylko warunki ekonomiczne, ale również czynniki o charakterze lokalnym. Są to:

- miejscowa baza surowcowa,
- bliskość lokalnych rynków zbytu (Łęczyca, Kutno, Łódź),
- możliwość zaopatrzenia powstającego zaplecza ruchu tranzytowego w wysoko przetworzone artykuły spożywcze[10].

Przytoczone przesłanki powinna wziąć pod uwagę gmina i zaplanować podjęcie kroków, mających na celu ułatwienie przyszłym inwestorom uruchamiania na terenie miasta firm i zakładów o profilu owocowo-warzywnym.

Aby przybliżyć bogactwo zabytków istniejących w Łęczycy, samorząd postanowił przedsięwziąć inwestycje, które uatrakcyjnią miejscowość pod względem turystycznym. Te poczynania na pewno przyniosą miastu wiele wymiernych korzyści.

Głównym zadaniem stojącym przed samorządem jest odbudowa tzw. Domu Starego budynku znajdującego się obok zamku. Inwestycja ta uzupełni pejzaż i uatrakcyjni zamek łęczycki. W obiekcie tym przewidziano sale konferencyjne i sale bankietowe, pokoje klubowe, pokoje hotelowe z sanitariatami i łazienkami, foyer, salę odczytową oraz pełne zaplecze techniczne. Dzięki tej inwestycji zamek będzie tętnił życiem również poza sezonem. Możliwość organizowania spotkań i konferencji w takim otoczeniu na pewno zainteresuje wiele firm i przedsiębiorstw.

Sama spuścizna historyczna, jaką posiada Łęczyca nie wystarcza na stworzenie atrakcyjnej oferty turystycznej. Do tego bogactwa kulturowego miasta należy dodać współczesne atrybuty infrastruktury technicznej. Będące w obrębie miasta trzy zbiorniki wodne, usytuowane prawie w sercu Łęczycy są niewątpliwie rzadkim elementem polskich miast. Ponadto Urząd Miasta przejął od Łęczyckich Zakładów Górniczych teren o powierzchni 12,58 ha oraz 16 ha zalewów, utworzonych z wód po kopalniach.

Uzbrojone w odpowiednią infrastrukturę mogą stanowić doskonałe uzupełnienie oferty turystycznej miasta. Uwzględniając te fakty można stwierdzić, iż efekt inwestycji rekreacyjno-turystycznych może być olbrzymi, a ryzyko niewielkie. Dlatego też celowe jest zagospodarowanie terenu wokół zbiorników poprzez budowę centrum rekreacji i wypoczynku, uzbrojenie działek, dzierżawę oraz wchodzenie w spółki z inwestorami.

Dużą szansą na rozwój miasta jest stworzenie instytucji wspierania małej i średniej przedsiębiorczości. Celem stworzenia takiej instytucji jest zapewnienie odpowiedniego wsparcia doradczego i informacyjnego łęczyckim przedsiębiorcom, a także osobom podejmującym działalność gospodarczą. W chwili obecnej nie ma w Łęczycy instytucji, która mogłaby odgrywać taką rolę.

[10] E. Rudniak (red.), *Ziemia Łęczycka*, Łódź 1965, s. 10.

Instytucja taka powinna ściśle współpracować z władzami miasta i władzami powiatowymi, a także przedsiębiorcami. Powinna ona pełnić rolę koordynującą i inicjującą działania na rzecz rozwoju małych i średnich firm w Łęczycy.

Stworzenie takiego programu da szansę na gromadzenie i udostępnianie podstawowych informacji ułatwiających prowadzenie działalności gospodarczej na terenie Łęczycy. Informacje te dotyczyć powinny takich obszarów, jak: grunty, budynki dostępne do wykupienia lub dzierżawy, dostępna siła robocza. Działalność taka powinna mieć charakter ciągły i głównym jej elementem powinna być promocja miasta wśród przedsiębiorców, aby znali oni jego ofertę.

Dynamiczny rozwój gospodarczy Łęczycy okaże się utrudniony, gdy opierać się będzie wyłącznie na zasobach wewnętrznych (lokalnych). Stąd pojawia się potrzeba podjęcia kompleksowych działań mających na celu przyciągnięcie inwestorów zewnętrznych. Tym bardziej że miasto posiada atuty, na czoło których wysuwa się jego centralne położenie, które z czasem może zostać dobrze skomunikowane z resztą kraju. Należy jednak zdać sobie sprawę z faktu, że pozyskiwanie inwestorów zewnętrznych jest procesem skomplikowanym i długotrwałym.

Ponadto, aby przyniósł oczekiwane efekty, należy przede wszystkim stworzyć warunki sprzyjające przyciąganiu inwestorów zewnętrznych. Należy stworzyć jednolitą, zinwentaryzowaną ofertę wydzielonych terenów w mieście pod inwestycje. Trzeba dołączyć profesjonalny opis dla inwestorów, aby dać im do zrozumienia, że na miejscu znajdą fachową pomoc.

5. PODSUMOWANIE

Łęczyca ma duże szanse rozwoju, jednak podjęcie działań inwestycyjnych na szeroką skalę przekracza możliwości finansowe samorządu. Władze lokalne zmuszone będą szukać kapitału na zewnątrz oraz zabezpieczać swoje interesy w postaci, np. preferencyjnych udziałów. W chwili obecnej najważniejszym zadaniem jest przywrócenie miastu charakteru centrum gospodarczego i instytucjonalnego ziemi łęczyckiej. W tym celu należy przede wszystkim wykorzystać miejscowe atuty i potencjał ekonomiczny. Bardzo istotnym elementem jest kreowanie przez samorząd lokalnego rynku, którego rozwój powinien być siłą napędową łęczyckiej gospodarki.

Biorąc pod uwagę rozwój gospodarczy Łęczycy, można stwierdzić, że miasto posiada następujące atuty:

– dobre położenie geograficzne (centrum Polski, skrzyżowanie dróg A-1 i A-2, bliskość Łodzi),

– rozwinięte rolnictwo w regionie,
– warunki do rozwoju turystyki i rekreacji (zabytki, przeszłość historyczna, zbiorniki wodne),
– lokalny potencjał do rozwoju gospodarczego (duża liczba mieszkańców, wykształcona kadra).

Istnieją również pewne zagrożenia:
– brak rozwiniętego przemysłu,
– niekorzystna struktura własności majątkowych (mała ilość prywatnych obiektów gospodarczych),
– zła struktura zatrudnienia (przewaga sfery budżetowej),
– położenie poza bezpośrednim sąsiedztwem autostrad.

W Łęczycy obserwuje się w ostatnich latach przyrost liczby podmiotów gospodarczych. Największy przyrost można zaobserwować w zakresie budownictwa, a także w transporcie i handlu, a niewielki w sferze produkcyjnej.

Reasumując powyższe fakty można powiedzieć, że przy umiejętnym wykorzystaniu przez władze miasta atutów gospodarczych, jakimi dysponuje Łęczyca, a z drugiej strony zminimalizowaniu zagrożeń, na jakie jest narażone miasto (wysokie zadłużenie miasta), Łęczyca może stać się ośrodkiem z dużym potencjałem ekonomicznym. Musimy jednak pamiętać, że proces zarządzania gminą musi mieć charakter aktywny i być nastawiony na kreowanie jej przyszłości. Władze miasta powinny zachęcać młodych, przedsiębiorczych ludzi do pozostania w nim. Utworzenie w Łęczycy Łódzkiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej 20,0 ha i rozpoczęcie właśnie w tym mieście działalności gospodarczej daje inwestorom możliwość skorzystania z wielu ulg i zwolnień podatkowych. Natomiast duża liczba osób poszukujących pracy stanowi bardzo dobry potencjał ludzki, który można wykorzystać przy tworzeniu nowych miejsc pracy.

Agnieszka Wasiak

FINANCIAL DETERMINANTS OF ŁĘCZYCA DEVELOPMENT

The town of Łęczyca has a substantial potential for development, however launching of a large-scale investment activity lies beyond the financial capacity of the local authorities. Thus, the local authorities are forced to look for capital from the external sources and protect its interests by means of, for example, preferential shares. The most crucial objective at the moment is to restore to Łęczyca the status of the economic and institutional centre of the Łęczyca district. To this purpose it is first and foremost necessary to use all the local assets and economic potential. It is essential for the local authorities to create the local market whose development should be a driving force for the economy of Łęczyca.